

Guldsikten från Erikstorp

Den utmärkta handboken "Med arkeologen Sverige runt" (Forum 1965) noterar under avdelningen Östergötland ett märkligt fynd i Erikstorp, Ödeshög:

6. Erikstorp, Ödeshögs sn. En år 1875 på två närbelägna platser anträffad skatt bestående av två rektangulära, bokliknande silverspännen med filigranornering i jellingestil, filigranornerad torshammare i silver med tillhörande kedja, sju armringar och ett runt filigranornerat smycke av guld samt 330 arabiska mynt, präglade under åren 895—957 e. Kr. Vikingatid.

"Filigran" kallas utsmyckningen av metallföremål med i mönster lagda, vridna el. släta trådar av guld, silver etc., upplyser Nordisk Familjebok.

Om man slår upp Wadstena Läns Tidning — enda tidningen i Vadstena vid den tiden — för den 4 november 1875 meddelas under rubriken "Småsaker från Hästholmen och trakten deromkring":

Änno ett jordfynd, bestående av 23 äldre silvermynt, flera massiva armringar av finaste guld, tillsammans vägende 16 lod, har påträffats av hemmansägare Farman Farmansson i Erikstorp, Ödeshögs församling. Lyckas det mig framdeles utröna myntens präglings, valör o.s.v., skall jag med nöje återkomma till denna sak.

Den 13 november fanns en utförlig redogörelse i WLT: För en kort tid sedan upphittades å ägorna vid Erikstorp i Ödeshögs socken 2:ne st. (ej flera, som förut blivit uppgivet) armringar av guld, vägende $\frac{1}{2}$ skålpund, av ägaren till gården, Farman Farmansson och hans son Fritz, vilka även funno en mängd gamla silvermynt, omkring 150 st., varefter på samma ställe — en berghäll, som ej för synnerligt många år tillbaka varit kringfluten av vatten — ytterligare 5 st. ganska grova guldarmlingar, varav en enda väger nära $\frac{1}{2}$ skålpund, ävensom andra smycken och en massa silvermynt, ej tillhörande våra svenska, även dessa uppgående till omkring 150 st., blivit funna. De senare 5 guldringarna och mynten samt smyckena hava efter sökande upphittats av andra personer, än de ovan nämnda.

Alltsammans är hembjudet åt kronan, och man antar att enbart guldets kommer att betalas med minst 2.000 kr., varemot de gamla mynten torde ha ganska ringa värde. Huru länge dessa ägodelar legat där och varför de blivit ditlagda, torde vara svårt att förklara, utom med avseende på tiden, varom mynten måhända kunna giva någon ledning, då de riktiga förståsigpåarna få tag i dem. För där boende s.k. lärde såsom präster, klockare, länsmän och skollärare, äro de slipstenar påstås det.

Det sista var en spydighet mot ödeshögborna som meddelaren från Hästholmen tydligen med nöje kostade på sig!

Fynden visade sig enligt en dätida beskrivning vara gjorda "å östra sidan av mossen, å en mindre skogbevåxt bergkulle, som genom odling skulle förminskas, och anlades därvid en eld, som fick brinna i veckor". Vid plöjning i svedjan gjordes de första fynden. Utan att hemmansägare Farmansson visste om det fortsatte andra personer grävningen, uppges vidare. Guldarmbanden och guldsmycket vägde sammanlagt 780 gram och fyndet sägs vara det största guldfyndet i Östergötland. Det finns nu i statens historiska museum, Stockholm.

Troligen har allt detta grävts ner omkring år 1000, på Olof Skötkonungs tid, av en ödeshögsviking eller någon som haft kontakt med en viking. Mynten var ju från Arabien och även guld- och silverfynden torde ha kommit söderifrån. Det är väl troligt att ägaren gömde sin skatt inför någon långresa och att han aldrig återvände. Över 800 år bevarade jorden dyrgriparna från en tid som ligger långt före sockenbildningen i Sväm.

Hugo Brolin

*

Ett skålpund var 425 gram

Framställningen bygger på en artikel av samme författare, införd i Östgöta-Tidningens julnummer 1939.

Litteratur:

Med arkeologen Sverige runt. Forum 1965.